

Prof. dr hab. n. med. Sabina Toś-Luty (1932-2004)

W dniu 28 lipca 2004 r. zmarła w Lublinie prof. dr hab. n. med. Sabina Toś-Luty, długoletni pracownik naukowy lubelskiego Instytutu Medycyny Wsi. Była Ona wybitną uczoną, która wniosła znaczący wkład w rozwój parazytologii w Polsce i na świecie.

Prof. Toś-Luty urodziła się 4 czerwca 1932 r. w Gdyni. W roku 1956 ukończyła studia na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, uzyskując tytuł magistra mikrobiologii. W tym samym roku rozpoczęła pracę w Instytucie Medycyny Pracy i Higieny Wsi im. Witolda Chodźki (późniejszym Instytucie Medycyny Wsi) w Lublinie, któremu pozostała wierna przez całe swoje zawodowe życie, liczące 48 lat. Była Ona wybitnym specjalistą w dziedzinie toksoplazmozy, która była przedmiotem Jej rozprawy doktorskiej pt. „Badania nad antygenem *Toxoplasma gondii* do odczynu wiązania dopełniacza” obronionej na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS w roku 1968, oraz rozprawy habilitacyjnej pt. „Wirulencja *Toxoplasma gondii*”, przyjętej jednogłośnie na posiedzeniu Rady Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Lublinie w 1978 roku. W roku 1996 otrzymała z rąk prezydenta R.P. tytuł naukowy profesora nauk medycznych.

Pani Profesor Toś-Luty posiadała niezwykle szerokie horyzonty naukowe. Oprócz znakomitej znajomości parazytologii, opanowała także techniki badawcze z zakresu toksykologii, histopatologii oraz alergologii i miała w tych dziedzinach również wybitne osiągnięcia naukowe. W Instytucie Medycyny Wsi pracowała w latach 1956-1967 w Zakładzie Parazytologii Wiejskiej, a następnie w latach 1967-1986 w Zakładzie Badań Podstawowych, będąc od roku 1972 kierownikiem Pracowni Histopatologii. W roku 1986 została kierownikiem Samodzielnej Pracowni Patomorfologii, a w roku 1992 kierownikiem Zakładu Patomorfologii. Na tym stanowisku pracowała do przejścia na emeryturę w dniu 31 grudnia 2002 r. W kolejnych latach kontynuowała pracę w Instytucie Medycyny Wsi w niepełnym wy-

miarze godzin, niemal do końca życia.

Dorobek naukowy p. prof.

Toś-Luty obejmuje ogółem 150 publikacji naukowych, z czego 46 o tematyce parazytologicznej. Większość z nich dotyczy ważnego społecznie problemu toksoplazmozy i stanowi znaczący wkład do nauki światowej. Prof. Toś-Luty zbadała, w trakcie wnikliwych dwuletnich badań eksperymentalnych, cykl rozwojowy *Toxoplasma gondii* w organizmie żywiciela ostatecznego – kota, oraz wirulentność i inwazyjność wydalanych przez koty oocyst. Badania te, unikalne w Polsce i jedne z nielicznych na świecie, pozwoliły na lepsze zrozumienie łańcucha epidemiologicznego toksoplazmozy.

Doskonała znajomość toksykologii pozwoliła p. prof. Toś-Luty na dokonanie odkrywczych prac, w których udowodniła, że zatrucie szczurów stosowanymi w rolnictwie pestycydami (chlorfenwinfos, karbaryl) obniżało ich barierę odpornościową, w wyniku czego po eksperymentalnym zarażeniu *Toxoplasma gondii* wywiązywała się ostra postać toksoplazmozy zakończona śmiercią zwierząt. Podobne rezultaty, stanowiące również nowość w piśmiennictwie światowym, uzyskała prof. Toś-Luty przy stosowaniu u szczurów diety niskobiałkowej (5 g% kazeiny). Istotne znaczenie dla ulepszenia diagnostyki laboratoryjnej toksoplazmozy mają badania prof. Toś-Luty nad otrzymywaniem antygenów *Toxoplasma gondii* z różnych hodowli tkankowych. Antygeny te wykazały wysoki stopień czułości i swoistości. Duże znaczenie poznawcze i aplikacyjne mają pozostałe prace prof. Toś-Luty z dziedziny toksoplazmozy, które dotyczą tak istotnych zagadnień, jak częstość występowania inwazji w różnych populacjach ludzkich i zwierzęcych oraz znaczenia kleszczy *Ixodes ricinus* w przenoszeniu *Toxoplasma gondii*.

Prof. Toś-Luty zajmowała się również innymi

działami parazytologii, uzyskując w nich wartościowe wyniki. Wymienić tu można badania, które posłużyły za podstawę do opracowania optymalnej technologii kompostowania w celu unieszkodliwienia jaj *Ascaris* spp. oraz badania nad oceną patogenności *Trichomonas vaginalis* i *Trichomonas gallinae* przy zastosowaniu różnych metod.

Dorobek naukowy prof. Toś-Luty obejmuje również wiele odkrywczych prac z dziedziny toksykologii środków ochrony roślin (pestycydów). Badała zmiany patologiczne w narządach zwierząt doświadczalnych oraz zaburzenia fizjologiczne zachodzące pod wpływem tych związków, a także właściwości alergizujące pestycydów.

Pani Profesor Toś-Luty pozostanie w naszej pamięci jako Osoba nadzwyczaj skromna, pogodna i koleżeńska. Chętnie dzieliła się ze współpracownikami Swoją szeroką wiedzą i nikomu nie odmówiła życzliwej rady i pomocy. Była aktywnym człon-

kiem Polskiego Towarzystwa Parazytologicznego, Komisji Parazytologicznej Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, Polskiego Towarzystwa Alergologicznego, Polskiego Towarzystwa Immunologii Doświadczalnej i Klinicznej oraz Polskiego Towarzystwa Toksykologicznego, piastując w tych organizacjach odpowiedzialne funkcje. W latach 2000-2003 pełniła funkcję przewodniczącej Rady Naukowej Instytutu Medycyny Wsi. Została uhonorowana licznymi odznaczeniami, w tym Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi oraz Odznaką „Za Wzorową Pracę w Służbie Zdrowia”.

Nauka polska i społeczność parazytologiczna straciły w Osobie Profesor Toś-Luty Wybitną Uczoną i Wspaniałą Koleżankę.

Cześć Jej Pamięci!

Jacek Dutkiewicz